

YRITTÄJÄN ELÄKELAIN (YEL) MUKAISEN ELÄKEVAKUUTUKSEN LASKUPERUSTEIDEN MUUTOKSEN PERUSTELUT

1. Vakuutusmaksukorko vakuutusmaksujen korkoutukseen

TyEL:ssä on siirrytty korkouttamaan vakuutusmaksuja vakuutusmaksukorolla vuoden 2015 maksuperusteissa siten, että vakuutusmaksukoron soveltaminen alkaa 1.1.2016. Myös kustannustenjakoperusteita on muutettu vastaavasti. Asiakkaille olisi selkeintä, jos myös YEL-vakuutusmaksuja korkoutettaisiin vakuutusmaksukorolla perustekorona sijaan. YEL-vakuutusmaksukorko määräytyisi hetken 1.1. TyEL-vakuutusmaksukoron mukaan ja olisi voimassa koko vuoden.

Toisaalta on edellytetty, että valtion osuus YEL-kustannuksista ei muutu, joten siltä osin tulee jatkossa käyttää edelleen YEL-perustekorkoa. Valtion osuuden ja vastuuvelan laskeminen tarkasti vaatisi kahden koron käyttöä YEL-järjestelmissä. Sitä ei ole kaikissa yhtiöissä mahdollista heti toteuttaa. Tämän johdosta valtion osuuteen ja vastuuvelkaan aiheutuva korkoero vaikutus ehdotetaan laskettavan arviomenettelyllä, kunnes tarkka laskenta on mahdollinen. Täten järjestelmissä käytettäisiin vain vakuutusmaksukorkoa, mutta laskuperusteiden kaavoissa huomioitaisiin arvioitu korkoero, jolloin valtion osuus säilyisi suunnilleen nykyisellä tasollaan.

Perustetta haetaan viiden vuoden määräajaksi 1.1.2016 – 31.12.2020. Tarkoitus on siirtyä tarkkaan laskentamalliin heti, kun se on mahdollista. Perusteen voimassaoloaikana arvioidaan menettelyn toimivuutta ja mahdollisuutta siirtyä tarkkaan laskentaan.

1.1. Vaikutus valtion osuuteen

Valtio rahoittaa YEL-eläkkeet siltä osin kuin perityt YEL-vakuutusmaksut hoitokuluilla vähennettynä eivät niihin riitä. Valtion osuus tarkistetaan vuosittain hetken 31.12. mukaisesti. Jos asiakkaan vakuutusmaksu on silloin maksamatta ja on todennäköistä, että se jääkin maksamatta – vakuutusmaksu on ulosotossa tai konkurssivalvonnassa –, kasvattaa maksu valtion osuutta. Siltä osin kuin maksuja saadaan perittyä, ne hyvitetään takaisin valtiolle.

Yhtiö varaa kulloinkin avoimena olevat maksut vakuutusmaksuvastuuseen. Koska valtion osuus lasketaan jatkossakin perustekorolla, tulee perustekorkoa käyttää myös vakuutusmaksuvastuuta laskettaessa. Jos vakuutusmaksua ei ole saatu perittyä sen vanhenemiseen mennessä – noin viidessä vuodessa –, kyseinen avoimena ollut maksu poistetaan vakuutusmaksuvastuusta.

Edellä mainitun johdosta perusteeseen esitetään valtion osuuteen vaikuttavien suureiden laskentaan menettelyä, joilla eri korkokantojen välinen korkoero otetaan huomioon. Korkoero olisi suoraviivaisesti laskettavissa, jos avoimet maksut ja poistot olisivat erääntyneet keskimäärin vuoden keskellä. Koska maksut siirtyvät ulosottoon viiveellä, on vuoden viimeisenä päivänä maksamatta olevat maksut jakautuneet epätasaisesti: vuoden loppupuolella olevat maksut eivät ole vielä ehtineet ulosottoon asti, toisin kuin vuoden alkupuolella erääntyneet maksut. Vain tämä vuoden sisäisen jakauman vinous aiheuttaa eroa tarkan laskennan ja esitetyn menetelmän välille.

Järjestelmistä saadaan erääntymisvuosittain eritellyt summat avoimista maksuista ja poistoista korkoutettuna vakuutusmaksukorolla vuoden puoliväliin. Esitetyn menettelyn soveltamiseksi oletetaan avointen maksujen ja poistojen keskimääräinen erääntymishetki, jonka jälkeen laskenta on mekaanista koron laskentaa: korkoutetaan maksut vakuutusmaksukorolla erääntymishetkelleen ja perustekorolla takaisin vuoden puoliväliin.

Arviomenettely tulee käytännössä vaiheittain voimaan vuodesta 2016 lähtien, koska ennen vuotta 2016 erääntyneistä maksamatta jääneistä maksuista ei aiheudu korkoeroa. Menettelyn käytön vaikutus valtionosuuteen riippuu siitä, miten tarkasti arvio maksamattomien maksujen keskimääräisestä erääntymishetkestä osuu kohdilleen. Soveltamisen alkuvaiheessa eron voi arvioida olevan korkeintaan kymmeniä tuhansia euroja. Siirtövaiheen jälkeen se voisi olla enintään joitakin satoja tuhansia euroja. Laskentatapojen ero voi vaikuttaa valtion osuutta nostavasti tai laskevasti, ja todennäköisesti menettelyn vaikutus on edellä esitettyä vähäisempää.

2. Muut muutokset

Lisäksi haetaan muutosta, jolla viittaukset vastuunjakoperusteisiin muutetaisiin viittauksiksi kustannustenjakoperusteisiin. Kustannusten jakoa varten käytettyjen perusteiden nimitys on muuttunut vuoden 2012 alussa vastuunjakoperusteista kustannustenjakoperusteiksi, joten viittaukset näihin perusteisiin tulisi muuttaa nykyistä nimeä vastaavaksi.